

Asia: VN/35729/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuoltolain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1 Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Ei

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

2 Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei

Perustelut tiiviisti esityksen tavoitteista?

-

3 Lausuntopalaute luvusta 1, onko erityistä tukea tarvitsevaa asiakasta koskeva pykäläesitys 5 a § kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

4 Lausuntopalaute luvusta 2, onko erillinen hyvinvoinnin edistämistä koskeva 10 a § kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti esityksen kannatettavuudesta?

-

5 Lausuntopalaute luvusta 3 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus: Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

6 Lausuntopalaute luvusta 3 - lapsiperhepalvelu: Onko ehdotus uudesta lapsiperhepalvelusta ja siihen sisältyvästä taloudellisesta tuesta selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisen tutkimusyksikön lausunto sosiaalihuoltolakiin ehdotetuista muutoksista

Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisessa tutkimusyksikössä työskentelevinä ammattilaisina olemme erittäin huolissamme sosiaalihuoltolakiin suunnitelluista muutoksista, jotka heikentäisivät kasvatus- ja perheneuvoloiden moniammatillisuutta ja voisivat käytännössä johtaa perheneuvolapalveluiden kaventumiseen. Perheneuvola on yksi harvoista palveluista, jossa lapsen, vanhempien ja koko perheen tilannetta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti monen eri ammattikunnan osaamisen voimin.

Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ennaltaehkäisevä työ edellyttää moniammatillista asiantuntevaa hoito- ja arviointityötä, eli juuri sitä työtä, jota perheneuvoloissa tehdään. Tilanteet, jotka kärjistyvät lapseen kohdistuneeseen väkivaltaan tai kaltoinkohteluun, rakentuvat harvoin äkillisesti. Taustalla on usein pitkä historia varhaisista kuormitustekijöistä ja riittämättömästä tuesta. Varhainen psykososiaalinen tuki, vanhemmuuden vahvistaminen sekä lapsen oireilun oikea-aikainen arviointi voivat ehkäistä lapsen kohdistuvat väkivallan tai muun kaltoinkohtelun, vakavan nuorisorikollisuuden ja muiden kriisiytyneiden tilanteiden syntymistä. Tämän vuoksi perheneuvolat ovat tärkeä osa yhteiskunnan turvallisuutta ja lasten suojelua.

Oikeuspsykiatrisessa työssä näemme jatkuvasti perheiden tilanteita, jotka ovat kriisiytyneet varhaisen tuen riittämättömyyden vuoksi. Monen rikostutkintaan kärjistyneen tilanteen taustalla näkyvät pitkittyneet perhekonfliktit, vanhemmuuden kuormitus, traumaattiset kokemukset, neuropsykiatriset vaikeudet, koulunkäynnin haasteet sekä hoitamattomat mielenterveyden ongelmat. Juuri näihin tilanteisiin perheneuvolat yhdessä muiden perustason palveluiden kanssa ovat olleet yksi tärkeimmistä matalan kynnyksen palveluista. Toimivilla ja monipuolisilla perustason palveluilla on myös ensisijaisen tärkeä rooli rikosepäilyihin johtavien kriisien ennaltaehkäisyssä ja lapsiin kohdistuvan kaltoinkohtelun ehkäisyssä. On erityisen tärkeää pyrkiä kaikin mahdollisin tavoin välttämään tilanteet, joissa perheen pitkään jatkunut kuormitus, hoitamattomat mielenterveyden

ongelmat, perheväkivalta, vanhemmuudessa uupuminen, lasten käytösoireilu tai vaikeat vuorovaikutusongelmat ovat kärjistyneet tilanteisiin, jotka edellyttävät lastensuojelun kiireellisiä toimia tai rikostutkintaa.

Käytännön työssä näemme myös, miten ennaltaehkäisevien palveluiden heikkeneminen kuormittaa koko järjestelmää. Julkisessa keskustelussa ja ammattilaisten kokemuksissa on toistuvasti noussut esiin, että peruspalveluita ei ole tarpeeksi, eikä kaikki apua tarvitsevat saa nykyiselläkään tarvitsemaansa apua ja tukea. Samalla lasten ja perheiden tilanteet ehtivät vakavoitua ennen kuin apua saadaan.

Suomen tulee tehdä kaikkensa suojellakseen lapsia kaikenlaiselta väkivallalta, kaltoinkohtelulta, laiminlyönniltä ja hyväksikäytöltä, ei säästää ja leikata palveluista, jotka auttavat perheitä ja lapsia. Tämä tarkoittaa myös sitä, että suojelun tulee sisältää tehokkaita sosiaalisia palveluita ja tukimuotoja, joiden avulla voidaan tukea sekä lasta että hänen perhettään, ehkäistä ongelmien kärjistymistä sekä tunnistaa, selvittää ja hoitaa kaltoinkohteluun liittyviä tilanteita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Perheneuvolat ja vastaavat peruspalveluiden moniammatilliset palvelut ovat keskeinen osa lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin tukemista, eikä niistä tule leikata tai supistaa. Lapsilla ja perheillä tulee olla oikeus saada oikea-aikaista tukea. Toimivia perustason palveluita ei tule purkaa tilanteessa, jossa lasten ja nuorten pahoinvointi on jo laajasti tunnistettu yhteiskunnallinen ongelma ja lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen määrä on kasvussa.

Turku 18.5.2026

TYKS Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksikkö

7 Lausuntopalaute luvusta 3 - Onko ehdotus uudesta työikäisten toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelusta selkeä ja toteutettavissa oleva?

-

Perustelut tiiviisti?

-

8 Muu lausuntopalaute lukuun 3?

-

9 Lausuntopalaute sosiaalihuollon toteuttamisen alkuvaiheessa: neuvonta ja ohjaus, vireilletulo ja sosiaalihuollon asiakkuus, yhteyden saaminen sosiaalihuoltoon ja tuen tarpeen arviointi (luvut 2 ja 4) Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

10 Lausuntopalaute luvusta 4 – asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä? Ovatko ehdotukset selkeitä ja toteutettavissa olevia?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

11 Lausuntopalaute luvusta 4 - erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityöntekijän asiakasmitoitus. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

12 Muu lausuntopalaute lukuun 4?

-

13 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

14 Lausuntopalaute luvusta 5 - sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

15 Lausuntopalaute sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisesta. Onko ehdotus selkeä ja toteutettavissa oleva?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti?

-

16 Lausuntopalaute asiakasmaksuihin ehdotetuista muutoksista?

-

17 Lausuntopalaute muista säädösmuutosehdotuksista?

-

18 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

-

19 Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista?

Ei

Perustelut tiiviisti?

-

Salmivalli Anna
TYKS Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksikkö

Ahonen Susanna
TYKS Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksikkö - TYKS Lasten ja
nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksikkö / Varsinais-Suomen
hyvinvointialue